

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CV. De inobedientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

QVAESTIO CV.

De Inobedientia in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de inobedientia.

- Et circa hoc quaruntur duo. Primo, Vtrum sit peccatum mortale. Secundo, Vtrum sit grauisimum peccatorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum inobedientia sit peccatum mortale.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, qd inobedientia non sit peccatum mortale.

Obiectio. Ambrosij superi. Si ergo inobedientia esset peccatum mortale, ope peccati esset mortale. 2 Prætor Gregor. dicit 3. Moral. quod inobedientia oritur ex inani gloria: sed inanis gloria non est peccatum mortale. ergo nec inobedientia.

3 Prætor. Tunc dicitur aliquis esse inobediens, qm superioris præceptum non implet: sed superiores multoties præcepta multiplicant, quæ vix, aut nunquam omnia pnt obseruari. Si ergo inobedientia esset peccatum mortale, sequeretur qd homo non posset vitare mortale peccatum, quod est inconueniens. non ergo inobedientia est peccatum mortale.

SED CONTRA est, quod ad Romanos 1. & secundum ad Tim. 3. inter alia peccata mortalia computantur parentibus non obediens.

RESPON. Dicendum, qd sicut supra dictum est, peccatum mortale est, quod contrariatur charitati, p quam est spiritalis vita. Charitate autem diligitur Deus, & proximus. Exigit autem charitas Dei, vt eius mandatis obediatur, vt supra dictum est. Et ideo inobedientem esse diuinis præceptis est peccatum mortale, quasi diuinæ dilectionis cõtrariu. In præceptis aut diuinis continetur, qd etiam superioribus obediatur. Et ideo etiam inobedientia, qua quis inobediens est præceptis superioru, est peccatum mortale, quasi diuinæ dilectioni cõtrariu, sicut illud ad Ro. 13. Qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Cõtrariatur insup dilectioni pximi, iquã tu superiori pximo subtrahit obediẽtia, quã ei dẽt.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd illa diffinitio Ambrosij datur de peccato mortali, quod habet perfectam peccati rationem. Peccatum autem veniale non est inobedientia, quia non est contra præceptum, sed præter præceptum. Nec etiam omne peccatum mortale est inobedientia proprie, & per se loquendo, sed solum tunc, quando aliquis præceptum contemnit: quia ex fine morales actus speciẽ habent. Cum aut facit aliquid contra præceptum, non propter præcepti contempum, sed propter aliquid aliud, est inobedientia materialiter tantum, sed pertinet formaliter ad aliam speciem peccati.

AD SECVNDVM dicendum, qd inanis gloria appetit manifestationẽ alicuius excellentiæ. Et quia us ad quandam excellentiam ptinere, qd homo pceptis aliterius nõ subdatur: inde est qd inobedientia ex inani gloria oritur. Nihil autẽ prohibet ex peccato ve-

niali oriri mortale, cum veniale sit dispositio ad mortale.

AD TERTIVM dicendum, qd nullus obligatur ad impossibile: & ideo si tot præcepta prælatus aliquis ingerat, seu iniungat, quod subditus ea implere nõ possit, excusatur a peccato. Et ideo prælati abstinere debent a multitudinẽ præceptorum.

ARTICVLVS II.

Vtrum inobedientia sit grauisimum peccatorum.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod inobedientia sit grauisimum peccatum. Dicitur enim 1. Regum 15. Quasi peccatum arietandi est repugnare, & quasi scelus idolatria nolle acquiescere: sed idolatria est grauisimum peccatum, vt supra habitum est. ergo inobedientia est grauisimum peccatum.

2 Prætor. Illud peccatum dicitur esse in Spiritum sanctu, per quod tolluntur impedimenta peccati, vt supra dictum est: sed per inobedientia contemnit homo præceptum, quod maxime retrahit hominem a peccando. ergo inobedientia est peccatum in Spiritum sanctum: & ita est grauisimum peccatum.

3 Prætor. Apostolus dicit ad Romanos 5. Quod per unius inobedientiam peccatores multi constituti sunt: sed causa videtur esse potior effectu. ergo inobedientia videtur esse grauius peccatu, quam alia quæ ex ea causantur.

SED CONTRA est, qd grauius est contemnere præcipientẽ, quam præceptum: sed quedam peccata sunt contra ipsam personã præcipientis, sicut patet de blasphemia, & homicidio. ergo inobedientia nõ est grauisimum peccatu.

RESPON. Dicendum, qd non omnis inobedientia est æquale peccatum. Potest enim vna inobedientia esse grauior altera dupliciter. Vno modo, ex parte pceptientis. Quamuis enim omnẽ curam homo apponere debeat ad hoc, quod cuilibet superiori obediatur, tñ magis est debitum qd homo obediatur superiori, quam inferiori potestati, cuius signu est, qd præceptum inferioris prætermittitur, si sit pcepto superioris contrariu. Vnde consequens est, quod quãto superior est ille qui præcipit, tanto ei inobedientem esse sit grauius, & sic inobedientem esse Deo, est grauius quam inobedientẽ esse homini. Secundo, ex parte præceptorum. Non enim præcipiens æqualitẽ vult impleri oia quæ mdat. Magis, n. vnusquisq; præcipiens vult finẽ,

Super Quæstio. 103. Articulus secundum.

In artic. 1. eiusdem 105. qo. nota primo, qd in litera inobedientia diuini præcepti grauius dicitur peccatum, quam adulterium ex ipsa ratione inobediẽtia, quia scilicet est peccatum cõtra Deum: illud vero est peccatum in hominem. Et ex principio corporis articuli manifestat sensus intentus, quod scilicet intendit de illa inobediẽtia ratione, quæ tenet ex parte præcipientis Dei. Nam cum ad præceptu tria concurrant, scilicet præcipientis excellentia, actus præceptus, & ipsum præceptum, author in litera grauitatem inobediẽtiæ graduat ex duobus primis, scilicet diuersitate præcipientium, & re præcepta: & ex excellentia Dei præcipientis, inobediẽtiam diuini præcepti præponit peccato in hominem, ut patet in litera. Quo fit ut presens litera aut intelligatur de ratione causali inobediẽtiæ, est enim excellentia præcipientis ratio causalis inobediẽtiæ, ut in q. præcedente art. 2. ad 4. dixit author: aut intelligatur de ratione formali inobediẽtiæ, qua constituitur in hoc, quod est esse peccatum contra Deum, iuxta ibidem a nobis explanata. & licet uterque sensus in idẽ deducatur, sensus tamẽ formalis est & c. Declaranda occurrit deinde litera, quia obscura apparet. Scito ergo quod litera ab illo loco, sic ergo oportet secundum diuersos inobediẽtiæ gradus, incipit applicare ad propositum, & tres, aut quatuor comparationes facere. Prima est inter inobediẽtiam Dei, & peccatum contra hominem, scilicet Dei inobediẽtia. Verbi gratia.

Opu. 64. c. 11. & Heb. lect. 2.

Q. 94. art. 3. Q. 14. art. 2.

etia. Inter peccatum quo quis contemnit præceptum Dei, & peccatū quo quis offendit proximum adulterio, homicidio, furto, &c. & in hac comparatione dicitur, qd inobedientia Dei est grauius peccatum. Secunda est inter inobedientiam Dei, & peccatum contra proximum, inclusa inobedientia Dei. Et in hac comparatione dicitur, quod adhuc inobedientia esset grauius peccatū, si tamen in aliquo potiori quam sit offensa illi proximi, præceptum Dei contemneret. Tertia est inter peccatum quo contemnitur præcipiens, & peccatum, quo contemnitur præceptum. Et hæc, quia tractatur inter hominem, & suum præceptum, & similiter inter Deum, & suum præceptum, ideo quatuor dici possunt comparationes. Vna tamen est formaliter hæc tertia, & in ea dicitur, quod grauius est peccatum quo contemnitur homo præcipiens, pura, despectus superioris, quam inobedientia. Et similiter grauior est blasphemia, qua contemnitur Deus, quam inobedientia præceptorum eius, & hoc etiam seclusa a peccato blasphemiam inobedientia, hoc est, contemptu præcepti. Hic est sensus literæ. Et sic diuersi gradus inobedientia diuersis aliorum peccatorum gradibus sunt comparati, vt in littera applicando proposuit. Et hinc patet, quibus peccatis quæ inobedientia est grauior, & quibus non. Ratio primæ comparationis est, quia per se loquendo, totum genus peccatorum in Deum excedit totum genus peccatorum in proximum, cæteris paribus. Inobedientia autem Dei formaliter est peccatum in Deum, aut in se, aut proximum. Hæc. n. distinctio in præcedenti libro reliquis prælata est. Et peccatum tam in se, q̄ in

& id quod est fini propinquius. Et ideo tanto est inobedientia grauior, quanto præceptum qd quis præterit, magis est de intentione illius qui præcipit. Et in præceptis quidem Dei manifestum est, qd quanto præceptum datur de meliori, tanto est eius inobedientia grauior: quia cum voluntas Dei p se ferat ad bonū, quanto aliquid est melius, tanto Deus vult illud magis impleri. Vñ qui inobediens est præcepto de dilectione Dei, grauius peccat, q̄ qui inobediens est præcepto de dilectione proximi. Voluntas aut̄ hoīs non semper magis fert i melius: & iō ubi obligamur ex solo hoīs pcepto, nō est grauius p̄ctm̄ ex eo, qd maius bonū præteritur, sed ex eo, qd præteritur illud, qd est magis de intentione præcipientis. Sic ergo oportet fm̄ diuersos inobedientia gradus diuersos peccatorum gradibus comparare. Nam inobedientia, qua contemnitur Dei præceptum, ex ipsa rōne inobedientie grauius est peccatum, q̄ peccatū quo peccatur in hominem, si discerneretur inobedientia Dei. Et hoc ideo dico, quia qui contra proximum peccat, et cōtra Dei præceptū agit. Si tñ in aliquo potiori præceptū Dei contēneret, adhuc p̄ctm̄ grauius esset. Inobedientia aut̄ qua contēnitur præceptum hoīs, leuior est peccato quo contēnitur ipse præcipiens, quia ex reuerentia præcipientis procedere dēt reuerentia præcepti. Et similiter peccatum quod directe pertinet ad contemptū Dei, sicut blasphemia, uel aliquid huiusmodi, grauius est et̄ semota per intellectum inobedientia a peccato, quam esset illud peccatum, in quo contemnitur solum Dei præceptum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd illa comparatio Samuelis nō est æqualitatis, sed similitudinis: quia inobedientia redundat in contemptum Dei, sicut & idolatria, licet idolatria magis.

AD SECVNDVM dicendum, qd non omnis inobedientia est peccatum in Spiritum sanctum, sed solum illa, cui obstinatio adhibetur. Non. n. contemptus cuiuscumque, quod peccatum im-pedit, cōstituit peccatum in Spiritum sanctum. Alioquin cuiuslibet boni contemptus esset peccatum in Spiritum sanctum, quia per quodlibet bonum pōt homo impediri a peccato: sed bonorū illorū contemptus facit peccatum in Spiritum sanctum, quaz

directe ducunt ad penitentiam, & remissionem peccatorum.

AD TERTIVM dicendum, qd primum peccatum primi parentis, ex quo in omnes peccatum emanauit, non fuit inobedientia secundum quod est speciale peccatum, sed superbia, ex qua homo ad inobedientiam processit. Vnde Apostolus in verbis illis videtur accipere inobedientiam secundum quod generaliter se habet ad omne peccatum.

QVAESTIO CVI.
De Gratia, siue gratitudine, in sex articulos diuisa.

DE INDE considerandum est de gratia, siue gratitudine, & ingratitudine.

CIRCA gratiam autem quaruntur sex.

- ¶ Primò, Vtrum gratia sit specialis virtus ab alijs distincta.
- ¶ Secūdo, Quis teneatur ad maiores gratiarum actiones Deo, vtrum innocens, vel peccator.
- ¶ Tertio, Vtrum temper teneatur homo ad gratias pro beneficijs habendas.
- ¶ Quarto, Vtrum retributio gratiarum sit virtus a maioribus beneficijs distincta.
- ¶ Quinto, Vtrum sit mensuranda secundum beneficium, vel secundum dignitatem beneficii.
- ¶ Sexto, Vtrum oporteat aliquod beneficium recipere.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum gratia sit specialis virtus ab alijs distincta.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod gratia non sit virtus specialis ab alijs distincta. Maxima enim beneficia a Deo, & a parentibus: sed honor, quem Deo retribuimus, nec ad virtutem religionis: honor autem retribuius parentibus, pertinet ad virtutem pietatis. ergo gratia, siue gratitudo non est virtus ab alijs distincta.

¶ 2. Præter. Retributio proportionalis peccatis iustitiam commutatiuam, vt patet per philosophum. 5. Ethic. ¶ sed gratia redduntur gratias pro beneficijs. ibidem dicitur, ergo redduntur gratias pro beneficijs ad gratitudinem, est actus iustitiam commutatiuam. gratitudo est specialis virtus ab alijs distincta.

¶ 3. Præter. Recompensatio requiritur ad conferendam, vt patet per philosophum. 1. 2. ethic. ¶ sed amicitia se habet ad omnes virtutes, propter quas homo amatur, ergo gratia, siue gratitudo, ad quam pertinet recompensatio beneficijs, est specialis virtus.

SED CONTRA est, quod Tullius ¶ peccatum speciale iustitiam commutatiuam.

RESPOND. Dicendum, qd siue supra dicitur diuersas causas, ex quibus aliquid debet retribui, diuersificari debiti reddendi ratio, semper in maiori, illud quod maius est